

Mörshäuser Mundartgeschichten

(Erlebt, erzählt und aufgeschrieben von Christian Friedrich Fröhlich)

Kindergarten und Schule

Däh liewen Märschisser, weil däh herre alle so hebsch zesammen sitt, on weil jo sonst d'e meerschten Liere - on sogoar schonn d'e kleenen Känne - so feine hochdeutsch schwatzen, do honn ech mäh jedocht, ech wäll üch doch mo son besschen woas üss minner Schulzitt verzählen. On zwoarsch so wie mäh frieher in Märschüsen alle jeschwatzd honn, nämlech Pladde. Ech denke jo, dass dähs noch versteht.

Joa, wome so kleene Känne woaren, so in oachtendrissech / nie-nendrissech, do haddme in Märschüsen schonnen Kinndergarten. Där woar do owen im Härtenhisschen, wo die välen „Zirenenbische“ dremmerem stingen. Do gingen d'e kleenen Känne vom ganzen Dorfe henn on d'e Liere woaren froh, wänn sä se dän Doag ewwer los woaren.

Mäh grächten nämlech do owen ö d's Meddoagässen. Doas gobb's in so kleenen Schesslerchen on offem Boarne woaren so hebsche Blimmerchen jemohlt. Woas mäh dobie awwer nitt jefallen hodd, doas woar, dass hengerdrenne d'r Budding immer ins sälwe Näbbchen koam wie vornewäg d'e Schnebberbonnsobbe. Wänn nu d'r Däller nitt rechtech oabgässen woar, dänn woaren nohhär d'e Gadüffelbreckerchen im Budding. Hengerdrenne muddme alle droowen in där großen Stowwe schloofen on zwoarsch off so jeflächteten Liejestiehlen. On d'e Dande Lotti hodd offjebassd, dass kännem woas bassierde.

Also, woas doas Ässen oanged, do woarsch do owen mänchemo schänner alswie drheeme. D's Hauptdässen drheeme woar Gadüffel on Soose. Meerschdens brünne Mählsoose. Im Sommer goab's

väle griene Soose on dänn doas Düggefedd! Doas woar vār mech d's Allerschlämmste. Ech kinde on kinde d'e Schbäckgriewen nitt ewwer d'e Zönge grichen. Es hoab mech immer zum Brächen. Awwer oanse sproachen dänn immer: Die mussde ässen, dass d'e groß on stoark werschd.

Im Sommer gobbs noch d'm Obbrod merschdens suhre Mälch. Die woar in soner flachen, wissen Schessel, on sting medden off d'm Desche on jeder hodd von simm Bladze üss metm Soabbenläffel jeschäbbed. Wo d'e Omma on d'e Känne sassen, woar ne wisse Mälchstrooße von d'r Schessel bis oans Müll, doas koam vom Zättern

On dänn koamen mäh in d'e Schule. Mäh woaren ogger dreie, d's Annemarie, d'r Jöngermanns Heinrech on ech. Mä stoachden vom erschden bis zum oachten Schuljoahr alle in eenem Schulsaal. On d'r Hofmann

hoddse alle versolderiert. Awwer wo nochhär d'e Kasseläner on dänn d'e Flüchtlinge ö noch koamen, do wordes doch egelech änge. Do woaren mäh oachtzech Känne dodrenne.

In d'r Schule do wurde ö nitt nur jerächd on jeschräwwen, nä, mäh honn alles meecheleche jemachd. Brombeerblätter on Himmlerblätter muddme sammeln, vār Dee, vār d'e Saldoaden im Krieje. On vom Doornowe von där großen Hecke muddme Maulbeerblätter hollen, vār d'e Seidenraupen, die hillme in d'r Schule, die woaren domols ö wichdech. Dänn mudde d'm Scholmeester sin gaanzes Holz off'n Hüsborn jedröht wahren. On d's Schulholz koam hengen in dän ahlen Stall. D'e Kleenen mudden d's Merschde in Gadüffelkärwen dröhn on d'e Großen honn kommandiert. D'e Großen schmässen's dänn zur Dähre ninn on d'r Scholmeester sproach: Hoch, flach und egal, dass mehr reingeht!

Domols wohnte do owen in Dähns Hüse so'n ahler Berchmann von Westfalen. Där wull do hengen in Wänzels Rehn `n großen Bunker vārds ganze Dorf böwwen. Doas woar wäjen d'n Fliejern. Oan

eener Äcke ninn, hengen quär rewwer on oan d'r annern Äcke werre rüss. Do woar väle Holz vār neerech on d'e Grässeren grächten in d'r Schule frei zum Schtangen schleefen vom Schämmbärje dorönger. Äb noohhär mo währ in d'm Bunker drennewoar, weeiß ech goar net. Hä es dänn ö noch ner Zitt werre in-jestärzt.

In d'r Schule words im Krieje dänn als doller – allszo annere Scholmeester! Morjenfriehs hollten mäh d'n ahlen Kroll üss Mahlsfäld vählemoh vom ahlen Boahnhoowe ob. Im Krieje hadden d'e Ziehje vähle Verspeerönge, on dänn rammelten mäh oans doöngen oan d'r ahlen Strooße im Schnee remm, on hon d'e Mänscher jewäscht. Wänn d'r Lehrer goarnet koam, woar's ö nitt schlämm, Hauptsache d'e Zitt woar remm.

Wies wahrscheinlech in jeder Schule ess, so goab's ö bie oans so een, zwä Sündenbäcke. So eener woar d'r Noll's Wolfgang, häh wohnte dohengen biem Chreschdoff. Wänn erjendwoas bassierde, d'r „Nolli“ woarsch jewähn. Drenne worde häh jehänselt, nur will häh `n Fremder woar, häh woar'n Kasseläner. Sproach häh woas, dänn woar häh fräch jewähn on mudde Schläje honn. Sproach häh nischt, dänn hadde häh awwer doof jegoggen on grächter ö. So egelech kunn d'e Känne jesinn. Nooch d'r Schule worden drüssen d'e Ranzen wo hänjeschmässen on es ging los. Ech hadde noch neddemo `n Ranzen, will echs jo ö nitt witt hadde. Es worden einfach d'e Biecher off d'e Schewwerdafel droffjeläht on önger `n Oarmen jepacket. Drüssen honn echs Jemähre schnäll off Heils Muhre jeläht, ons Schneeballen ging los. Dänn demmelte ö schonn mo son Egel gejen minn Schulwerk on d'r Greffelkasten on d'e Biblische Jeschichte loachen in d'r Kaanel im Knädsche.

Metm Oanziehwärg vār d'e Schule woarsch domols vār d'r Währönge ö nitt so gudd bestahlt. D'e Mäjen hadden alle n Schärzel vār, doas woar so Moore. Mäh Jöngen hadden bis ins sewwete, oachte Schuljoahr korze Hosen oane. Oan d'n Fissen haddme sälwerjemachte Lätschen on oan d'n Beenen laange, jestrochde Strembe. Vār d'n Knien woaren se mänchemo füstengroß jestobet. Fästejehaalen worden d'e Strembe met laangen Strembbängern oam Libbchen. On zweschen dän Stremben on d'r Hose gogg jewehnlech noch ne Ecke bloddes Been rüss.

Alles geed moh remm on d'e Schulzitt ö. Hawülle gännse jo alle bis sewwezähne, oachzähne in d'e Schule, will'se alle woas wahren sunn. Mäh sinn met drizzähne, knapp värrzähne rüss kommen,

mäh woaren schlau jenunk. On dänn worde d's Koffermationszeich oanjeschafft. Gäld on gurre Worde on ne Gans vörn Oanzog muddme gähn. Onnen Bezugsschinn on zwä Steckerchen Bodder vār d'e Schuh, angerscht goabbs nischt. D'e Oanzäje woaren dönkelbloh, oder brünn, on hadden dinne hälle Streefen. Mäh zochten se jeden Sönndoag oan on nen Schlebbs vār on mäh woaren mächtech stolz, dass mäh schonn so groß woaren.

So, nu wäll ech üch awwer net länger offhaalen, ech wäll nur hoffen, dass däh noch alles verstenn hodd on wünsche üch nochnen hebschen Doag!

Der Kindergottesdienst

Däh liewen Liere,
Ech wäll üch herre mo son beschen woas üss dār Zitt verzählen, wo mäh kleene Känne woaren on gingen in d'n Kännergoddesdienst. Also jeden Sönndochmorjen emme zähne woar in d'r Kerche Kännergoddesdienst. Doas fing schon so met drei, vier Johren oan. D'rheeme grächten mäh d's feine Sönndoagswerk oan, n Groschen in d'e Kibbe on dänn gings d'e Kerchgasse nüss. De Modder roff noch hengerdrenne „ Sigg awwer hebsch ardech on schwatz nitt“, on dänn gogg säs Dorf noff, woas de Ewwerderfer herre wohl vār Wārک oanehadden. Merscht woar d'e Frau Sauer, doas woar d'm Poarr sinne Fröh, schonn do, on mäh sassden oans in d'e erschten drei Bänke on fingen oan ze sängen. Dänn verzählte säh oans ne feine Jeschichte on mäh söngen nochemo. Zum Änge ging d'r Neejer remm on jeder schmäss sinn Groschen in dän Schletz. Immer wenn woas ninnjefallen woar, neckete häh metm Kobbe. Doas Gäld woar vār d'e oarmen Heerenkänne in Afrika.

Jedes Johr off Chrest-doache ma-chden mäh dänn in d'r Kerche oan-se Jedichte. Jeder grä-chte in d'r Poarr n Zer-rel, wo sin-ns droffes-ting, on dänn homme fleißech jeiewet, bisses Heiligowet woar. De Kerche woar geprozde voll on d'e Ahlen honn als merre jeblesbert, dass ähre Känne jo nitt sullen hängenbliewen. Zum Schluss grächte jedes Känd `n Chrestkindchen on noch'ne Düdde. D'e Jeschänke hadden in zwä Wäschekärwen in däm Stitz önger d'r Kaanzel jestänn, wo d'r Poarr immer drennesass. D'e Poarrschen ons Belz Martha, woas bie änn in Stellönge woar, verdeel-

ten d'e Päggerchen on mäh machden oans schnäll onne Heem, weils doch do ö noch woas gobb.

Jedes Johr im Sommer machden mäh `n Sönndoagsschul-Üssfluch. Doas woar awwer nitt so wie hawülle, alle in Autos, oder innen Bus, on währ wees wohänn. Nä, mäh machden metm Haandwängchen off d'e Holzwesse oder in d'n Frärewach. Dass d'r Frärewach henger d'm Dähnhoamer lechd doas wessd däh jo. D'e Holz-wesse woar do owen off d'r Wändersiere dän laangen Gansswäj noff, on woar n'e grosse Wesse, wo d'e Liere, dähnse jehoorde

wie Wän-
derrochts on
Schöbs, im
Sommer
Höh mach-
den. Säh
loag len-
kerhaand
vom Gan-
swäje,
ganz im
Wahle, on

ewwer d'n Wäg hänn, in somm Dannendribbelchen, sting Knätsch Bude. Von Wesse äs hawülle nitt mie väle woas zu sähn, äs stänn lauter Bische on Beemme do.

Wochenlaang vornewäg honn mäh oans schon jefreit on wänn dänn d'r Sönndoagnummedoag do woar, dass es oannegänn sull, dänn worde d'r Haandwöhn zerrächde jemachd. Zwä Kiewemälchkannen voll Kaffee koamen droff, `n Koarb voll Dassen on `n Hänkelkoarb voll Kuchen mudden ö märre. Vier Pääre muddme honn on nen Fuhrmann. Zu minner Zitt woaren doas die 4 Heinreche: d'r Horn, d'r Dähn, d'r Gärdel on d'r Jöngermann on ech hadde de Zichel. De Pääre grächten hewwen on drewwen onnen Oarmen `n Bresseel jeböngen, noamen d'e Haandwähngchengischel in d'e Haand on oabb gings.

Wänn mäh in d'n Frärewach machden, dänn brüchden mäh d'e Strooße nonger nur zwä Pääre, weils do liff on erschd oam Frärewachswäg woarde värjespannd. Domols fuhren so wännech Audos, dass d'e ganze Kännerschoar d'e neie Strooße nongerjemachen kunnde. Dänn machdeme oam Frärewachswasser noff off „Rittersch“ Wesse, rechtech hissense jo Struwe. Wome do owen

woaren haddense erscht mo alle Doarscht on jeder grächte n'e Dasse Kaffee.

Dänn worde ´n großer Krees jemacht on jespäält: „Johanna saß auf einem Stein“ oder „Schornsteinfeger ging spazieren“. Dänn goabbs Kaffee on Kuchen on d'e Frau „Pfarrer“ wie mäh alle vār s'e sproachen ons Belz Martha hadden alle Hänge voll z'e dunn, bis jeder zu simm Rächte koam. Donoach späälten mäh nommo. „O Buur woas kost dinn Hö?“ Dänn söng häh: 3 Daler kost minn Hö! On dänn noam d'r Buur ne Fröh, on dobie nomm häh sech dänn schonmo eens, woas ämme son beschen oansting. Dänn noam d'r Buur `n Känd, on dännnen Knächt, on n'e Möhd, on zum Schluss `n Pottlägger on doas wull keener sinn. Deshalb noam d'r Buur immer eenen, dän häh son beschen off d'm Giegger hadde. Awwer d's nächsde mo worde häh dovär d'r Pottlägger on alles woar werre gleech.

Donoch worde vār d'n Heemwäg jerestet. Doas Jemähre koam werre alle off d'n Handwöhn on d'e Kleenen, dānen d'e Beene wiedoaren on nitt mie lööfen wullen, die worden d'rbiejesasd. Heemzus hadde d'e Poarrschen alle Hänge voll z'e dunn, dass s'e d'e Pääre so halwerlei im Zöhme hill, dänn die machden d'r liwweste als Galobb, dass hengendroffe alles in d'r Häh rämmfloch on d'e Kleenen vār lauter Angest gräschen.

Naja, mäh koamen jewehnlech doch gudd derrheeme oahn on hon oans alle jefreid, ewwer dän hebschen Doag.

Kirchenjungen

Däh liewen Liere!

Jetzt wäll ech Üch mo son besschen woas von oanser Zitt als Kerchenjöngen verzählen. Also vār foffzech sächzech Johren woar doas so, wies hāwülle ö noch äss, dassme d's letzte Schuljohr, eh m'e konfermiert worde, Kerchenjöngje woar. Zu minner Zitt woar doas d'r Jöngermanns Heinrech on ech.

D'e Kerchenjöngen hadden nu d's gaanze Johr ewwer ähre Ärweet in d'r Kerche on ö im Dorfe, on wänn's mo zu väle worde, dänn mudden die Angeren üss dām Schuljohre mo üsshälfen. Awwer d'e Hauptmänner woaren mäh zwā, mäh grächten jo öh d's Gäld

d'rvär, äs gobb 6 Mark d's Johr. Wänn vär d'e Kerche erjendwoas jesammelt wähen, oder doremm jedröht wähen mudde, dänn gings von Hüs zu Hüs im gaanzen Dorfe remm. Doas woar awwer nitt so eenfach wie hawülle, wo alle Liere'n Briewekasten on n'e Schälle oan d'r Dähre honn on'n Liecht, woas von sälwer oanged on üssged.

Nä, alle Liere hadden do-mols'n großen Hönn'd, wäj'en dän Innbräch-ern, on där woar merscht im Hüssärhn odr offem Hoowe oam Löfseele oan-jeböngen. Dänn simme

alszu emme d's Hüs remmje-macht on män-chemo hoad-me jedocht, säh honn dech doch jesäh'n, awwer säh machen dän Hönn'd extra nitt wäg, dass se nischt ze gäh'n brüchen.

D'e Hauptärwet woar awwer met d'r Kerche sälwert. In d'r Passionszitt on im Advent woar noch jede Woche eenmo Owets Kerche, on die worde in d'r Schule jehahlen. Dänn honn mäh d's Kritze üss d'r Kerche missen händröhn on d'n Däller, vär die boar Groschen, die s'e droff lähten; on vorne die grossen Dafeln worden jebotzd, dasses'n beschen verninftech üssäh'n sull.

Kerchendiener bie oans woar d'r ahle Nolls Chreschtoff. Där lütte d'e gaanze Woche on d'n Sönndoagmoarjen on Owets. Vär d'e Kerche d's Zeechengäh'n on Zesammenlühren doas machden d'e Kerchenjöngen, weil mäh doch vom Kindergottesdienst sowieso in d'r Kerche jebläwwen woaren. Wänn zesammenjelütt woarde, dänn sting immer eener drowen näwen d'r Orjel, oan d'r Tralje, on basste off, wänn d'r Poarr ewwer d'n Kerchhoob hännkoam. Dänn knipste hä d's Bornlicht oan, on drowen die zwä, die lütten, luhten schonn do droff, on hoarnten off z'e lüren.

Mätten in d'r Kerche, vär där decken Sülle, sting son großer degger Kanonenowen. D's Rohr ging'n boar Meter hoch, on dänn stracks ewwer d'e Fröensiere hänn, nüss oan d'n Schoarnsteen.

Där ahle Nolte machde d'n Sönndoagmoarjen d's Fier oan, on mäh lähten vār d'r Kerche nochemo kräftech off. Dänn bassierde ö mänchemo, dass mäh d'n Owen deckevoll jekachelt honn, on wänn d'e Kerche oanfang, dänn gliethe d'r gaanze Owen on d's Rohr, on d'e Liere, die dremmeremmsassen, honn sech schnell wāgemacht, weil s'e Angest hadden d'r gaanze Owen fläche üsenanger.

Wänn nu d'e Kerche oanfang, on d'r Lehrer Hofmann wull Orjel spählen, dänn mudden mäh d'e Blosebählje drähren. Doas ging met zwā laange Balgen näwennanger, die on dän Blosebäljen fäste woaren, on wämme sech off eenen droffstahlde, on häh ging rōnger, ging dār angere in dār Zitt langsam hoch on machde d'm Hofmann Loaft. Wänn nu d'e „Litanei“ zegange woar, on's Sāngen fing als oan, on hohrte werre off, on fing werre oan, dänn demmelte mänchemo son Egel off dän Balgen dār groare hochkoam, on dänn woarsch Stelle. Dänn loag d'r Schollmeester quār off d'r Orjelbank, gock emme d'e Äcke remm hengennüss, on zischte: „Luft, Luft“, on häh machde'n Jesechde d'rbie, als wänn häh sālwer keene mie grächte. Sowoas dufte awwer nitt vāhlemono bassieren, sonst goabs d'n angeren Doag woas in d'r Schule.

Nu woarsch jo in d'r Kerche so: D'e Hälfte vom Johre, von Advent bis Pengesten woarsch jo ganz hebsch, weil große Fäste woaren on äs bassierde ö woas. Off Chrestdoache worde d'r Heiland jebohren on off Stelle Friddoag hoann sähn jekreuzecht. Doas hodd oans Jōngen schonn intressiert. Awwer wänn dänn nooch Pengesten d'r Trinitatis oanfang, on es ging: 7. Sonntag nach Trinitatis, 16. Sonntag nach Trinitatis, 22. Sonntag nach Trinitatis, dänn hoaddme mänchemo jedocht, doas Dāngen nemmet ewwerhaupt kānn Änge mie.

Doas Domme oan dār Sache woar jo nu, dass in dār Zitt, wo in d'r Kerche nischt loose woar, de Liere offem Fālle d'e meerschde Ärweet hadden, on mänche gingen d'n Sönndoagmorjen in d'e Kerche, on woaren schonn so miere wien Hōnnd.

Wänn nu d'r Poarr vār'm Aldar d's Evangelium verläsen hodd, dänn woaren d'e Liere noch bie d'r Sache, awwer wänn häh nochhār von d'r Kaanzel rōnger d'e Epistel lass, dänn hoanse schonn nitt mie so rāacht offjebassd. Doas kann awwer ö do droahne jelājen honn, nämlech: wänn im Dorfe eener woas verzahlt hodd, on häh hodds met d'r Wohrheed nitt so jenau jenommen, dänn honn

d'e Liere jesäht, woas där verzahlt hott, doas woaren nitt alles Evangelien, do woaren ö vähle Epistel d'rbie.

On dänn hoattme bie d'r Predechd als jewoarded, dass d'r Poarr ändlech offhohrte on Amen sproach, awwer dänn sproach häh nocheemo „Geliebt in dem Herrn“. On jeder där d'n Poarr Sauer kaande, där wusste dass jetzt nochemo'n Seel hengerdrenne kwam.

Wänns nu doch off d's Änge losging, dänn kunnde sech hie on do eener in d'r Bank nittmie gejen d'n Schloof jewähren. Wänn häh erscht nur mettem Kobbe jenecket hadde, fing häh jetzt rechtech oan ze Soachen. D'e Liere hewwen on drewwen goggen sech gaanz beträhren oan, bis d'r Poarr, därsch velicht ö jehohrt hadde, zum Glecke: „Amen“ sproach. Do hilfs dänn ö nischt, wänn d'r Bubbs Schorsche üss d'r fönften Bank, on d'r Chreschtoff von d'r Orjel owen rönger noch so lühre emme d'e Wedde brallten: „Wachet auf, ruft uns die Stimme!“ Nä, äs mudde änn erschd eener, där d'näwen sass, mettem Ellbojen in d'e Rebben ronnen, dass häh zum Vater-Unser-Bähren offjestichen kunnde. Awwer so wie im Läwen alles remm geht, ging ö d'e Kerche remm, on d'e Kerchenjüngenzitt verbie.

Und was bleibt ist nur die Erinnerung.

Unsere Berta

Domols em Krieje, wo ech soan Jönge woar, hadde hie em Dorfe jo jeder `n besschen Landwirtschaft. Mäh hillen zwä, drei Schwinne, ne Zähje on n'e Kuh, on woaren Selbstversorger, wie doas domols hiss. D's Laand hadden d'e jerengen Liere mehrscht jepachtet. Mäh haddens von Bäggersch oam Mahlsbärje, on Poarrlaand, on von d'r Isenboahne, on von Pannkuchen off'm Roth.

Bie oans gings jo noch, mäh hadden `n rechdechen Kiewewöhn, met ner Scheere droane, vär eene Kuh, on die kunnde ech ö schonn oanjesspannen. Sä grächde d'n Halsrimmen, on d'n Reckrimmen oan, d's Joch oan d'e Härner, on d'e Halfter metm Leere-seel oan, on ob gings. Wie nu d'r Schimmel, so hiss oanse Kuh, doch in d'e Johre koam, on nitt mie so rächt off'n Beenen woar, on in d'r Mälch lisse ö nooch, do mudde jehangelt währen.

Nu koam domols d'r Knothen Hans väle bie oans, on där versting woas vom Hangeln. Häh sproach vār minn Voader: „Frierer, d'r Bierachs Kurt hodd n'e bassende Kuh vār dech. Säh hodd off'm Transborte d's zwätte Kalb grächt, oans Kalb äss noch drbie“. Gesagt, getan, d'e Kuh met ährem oliewijen Kälbchen koamen bie oans in d'n Stall, on do gings Deahder los.

D'e Kuh liss sech nitt mälen, on d's Kalb lisse ö nitt süchen. On ewwerhaut haddse jo kümme Mälch. Do muddense alle nooch där Kuh guggen, on jeder wusste erjendwoas. D'r Oswalds Mann koam, on ging werre onne. D'r Hellwegs Onkel

schettelte metm Kobbe, on sproach goarnischt. D'r Heils Schorsche meente, äs währ doch'n ächtes Kälbchen. Als wennis oans emmed's Kalb jegänn währ. Dänn koam d'r Kerwels Ahle, doas woar d'm Christa sinn Obba, on versting woas drvonne. Där paggede d'e Kuh hiehenn on dohenn on sproach drlezde: „Friedrech die Kuh äss nie on nimmer däm Kälbchen sinn Modder, hechstens sinne Dande, on wo die'n Kalb grächd hoadd, doas äss schonn lange här.

Dä, nuh stingen mäh do on machden'n deggen Kobb. D'r Knothen Hans sproach: „Där muß die Kuh werre hollen. On d'r Bierach koam ö. Häh hadde wohl keene reenen Babbie. D'r Hans goageten oahn: „Die Kuh gedd jo keene Mälch, Kärle“. D'r Bierach brallte zeregge „Woas, keene Mälch? Die gedd doch Mälch!“ „Joa Mälch“, goagete d'r Hans, „Du bäst `n scheener Schatz, wo sallse dänn Mälch härgänn, säh hodd jo ogger `n Ditzchen wien Dawagsbiel.“

Es woar `n Krach, dass oanse Schwinne vār Ofräjönge als im Stalle röndsremm sühsten, als wännse `n Trüllüdz hädden. D'r Bierach noam drlätze d'e Kuh oans Kälbchen wärre meerre, on d'e Siche rei ging werre von vorne los. Es woar awwer ö goarnet so ehnfach, vār oans ne bassende Kuh ze fängen. Ne gudd jelernte jönge Simmentaler Haandkuh, die väle Mälch goab on sech gudd mälen

liss, on die ech ö oanjespannen kunde, on die ohwendroff ö noch bellech woar, die goabs nitt glich.

Do woar nu d'r Rayersch Lorenz von Oarellszühsen, där d'e Kärwe on d'e Keezen fleckete, on där wussde, wo off dän Därfen n'e Kuh ze verköhen oder `n Mähjen zum frechen sting. On där hadde mi'm Voader jesäd: „Fredz, do mache mo off Ginsterore, do stehd eene“. Häh metm Foahroad d'n Sönndoachmorjen hänn, on dadsächlech, bimm Salzmans Karle sull eene verköft wähen. Von zwäen eene zum rüsssichen.

D'r Karle woar groare üss d'r Kerche kommen, on hadde d'e Biecher noch önger d'm Oarme. Hä späldede d'e Orjel, on hill ö mänchemo Läsekerche. D'r Karle hadde ö noch n'e Schwädsder, d's Anna, son älteres Mähjen, es hodd nochhär noch als ahles Mänsche off d'm Kahlenbach son ahlen Weddmann jefreched, metm Hisschen. On doas woar groare nitt drheme, es woar metm Poarr on d'm Ginsterärer Jungfrauenverein - däh lached, domols gobbs noch wälche- noch Hephata offd's Johresfäsd. On ohne d's Anna kunde häh nischd jemachen.

On ewwerhaubd, mäh sinn Chrestenliere, on härre äs Sönndog, on do werd nitt jehangeld. Punkt. Dä, nu woarsch werre nischt. Erjendwie hodd min Voader d'n Karle dänn doch noch remmgrächt. Hä hädde kleene Känne drheeme, on d'e Zähje sting ö dreeje, on dänn känn Drobben Mälch im Hüse, es woar ne Oarmud. Sä hadden sech off d'e Berda jeenecht, on säh sull 500 Mark kosten. Häh sull awwer d'n Owet erscht nommo bie Wärts oanrufen, die hadden d'e Post on d's Delefong in Ginsterore.

D'n annern Doag sinn minn Voader on ech on d'r Ongel Werner, doas woar Bärnhards Dande Marda ähre Mann, die bie Bäggersch wohnden, där woar groare off Orlöb üsem Krieje, zu Fuss ewwer d'n Wahld hän noach Ginsterore jemachd, on wullen d'e Kuh langen. Do fing awwer erschtmo n Deahder oan, so väste währ där Köhf nonet jewähn, on d's Anna hoat jegräschen, d'e Berda währ sinne Lieblingskuh. Minn Voader hadde sech schonn sowoas jedocht, on hodd ämme `n ondleches Trankgäld jegäh, on do hodds werre offjehord ze krischen. Awwer mäh sillen jo gudd met ähr sinn, on säh nitt schloan.

Dänn hoan sähse oans merrejegäh, on mäh sinn d'n Lürenbach noff jemachd, ewwer d's ahle Jehäje hänn, d'n Roawenbö m nonger, on mäh hadden lange Johre n'e gurre Kuh im Stalle.

Jo so woarsch.

Die Arbeit der Kinder auf dem Dorf

Jetzt wäll ech üch mo soan besschen woas ewwer die Zitt verzählen, wo mäh so Schuljöngen woaren on woas mäh domols alles so machen mudden. Also domols im Krieje on ö noch donoch hadde jo jeder hie im Dorfe soan besschen Landwirtschaft. Wänn eener ejenes Laand hadde, dänn woar häh froh, on d'e angeren pachten sech soan boar Brocken zesammen. Emme d's Schullaand on d's Poarraand rässen sech d'e Liere on biem Bagger oam Mahlsberje on off Pankuchen Heh woarsch ö nitt väle angerschd.

Nu woar doas domols so, d'e jerengen Liere hadden jeder `n Buure, där änn d'e Ärweet machde on dovär mudden d'e Wiesliere d's ganze Johr bie d'n Buuren

offem Laane oder off d'r Wesse hälfen. Ärweet woar von Friejohr bis inden Herwest on mäh Jöngen mudden ö merre, wänn mäh nitt d'e Kiewe hieren mudden. Von d'n Froachtlännern mudden Steene jelähsen wähen onnen beschen sperer d'e Desteln jestochen wähen, jeschbrizd woarde jo domols noch nitt. Im Sommer biem Bindern muddme d'e Hichel offstellen on domols hoann de Liere noch so väle Korn jeseht on doas hoad so egelech jestochen. D'e Riewen muddme hälfen verziehn on d'm Horns Heinrech on mäh doats Krizze immer so wie, awwer d'e Dande Katrillis sproach, doas kinnde goarnet jesinn, mäh hädden jo noch goar keen Krizze. D's Gadüffelüssdunn woar ö nitt wie hawülle in eenem Doache erledecht, nä, doas duhrde glich so värzähn Doache bis drei Wochen. D'e Buuren sassden so väle.

Horns woaren zu där Zitt oanse Buuren, mäh sproachen ogger Josthänners d'r vär, deswäjen woaren minn Modder on ech ö immer bie Horns offem Laane. Domols honnse d'e Gadüffel noch met'm Blugge üssjeaggert on so sächs sewwen Fröhen mit d'n Gadüffelhaggen hoanse offjeläsen. D'r Heinrech on ech hebbeden dänn vorne vär d'n Wieseslieren rem, on hoan die deggen Gadüf-

feln offjeläsen. Dänn sproach de Dande Katrillis mänchemo „Heinchen, geh văr mäh weg, herre hoamme Liere“. Zweschendärch mudde jo nu drheeme oanse Kram ö jemacht wähen on doas ging im Friejohr met'n Willerchen schonn los. Jeden Doach mudde ne Keeze voll Brännesseln jeholt on met'm Stossiesen im Stossedroog korz jemacht wähen. Dänn koam jegwedschter Hawwer on Mähl drzweschen on d'e Ginsel grächtens. D's ewereche grächten d'e Schwinne.

D'r erschde Mai woar immer soan extra Doach, awwer nitt so wie hawülle met vāle Bier on Juchheidi, nā, do spröngense alle im Wahle remm on suchdens Holz. D'n Ohwet verrhār hadds d'e Holzzerrel jegāhn on dänn woar d'n annern Morjen im Wahle woas lose. Dār eene goagede: sins sting alle oan d'r Retsche on im Groawen, d'r angere kunde sinne lätzten zwā Meder goarnet fängen on d'r Rieshöffen währ nur soan Roawennäst, doas kinndeme met d'r Keeze hemdröhn. Naja, `n boar Doache droff worde d's Holz jefoahren, alles metn Päären. Horns hadden domols so zwā schwarze Pääre, on wämme dänn de Gans noffmachden on d'r Onkel Just goagede: „Lotte, ech komme dā glich! Franz, du ahler fühler Stinkebogg!“, dänn hoartme doas bis drewwen on d'n Bäärg. Dänn koamen Gärdels on soacheden oanse Holz on doas ging jewehnlich ö nitt so ganz stelle obb. On dänn loag d'r Höffen off'm Hoowe on alles muddme in d'e Schiere schaffen. Zāhn Meder Hoartes,`n Zāhner Rieshöffen onen boar Meder Risserstāggel, doas woar ne Wālle! De Rissergnebbel wurden jehöwwet, on jeden Sonnowedmorjen `n deggen Oarmen voll bie Oswald bien Backowen jedröht, on jedes virtemo noch ne Rieswālle zum Oanstecken drbie.

Zweschendärch mudden lehren jelāhsen wähen vār d'e Hinner. D'r liwweste hoann ech do jelāhsen, wo d'e Hichel noch stingen, so haddme schnāll n boar Paggen zesammen. Awwer komischerweise soachen doas d'e Liere nitt gärne. D'e Hellebāhren honn ech gaanz vergāssen, die mudden ö noch so nāwenbie im Wahle jeblegget wähen. Doas kunde d'r beste d's Blackerts Ruth, doas hadde im nu immer d'n Schobben voll

Wänn d'r Härwest herbie koam, dänn gings oans Kiewehieren. Elektrische Wehrezinne goabs noch nitt, awwer wänn ech kunde met Horns donönger off d'e Heckewessen jemachen, dänn worsche prima. Do brüchteme nitt vāhle offzebassen on kundden als im ahlen Steenbroch jespālen. Off d'n Wengewājen woar nitt hebsch ze hieren. Jeder hadde n boar Wāje jepachtet. Mā hadden

dän ewwer d'r Boahne, zweschen d'n Schullännern on Oswalds Laand. Wänn ech aleene woar, dänn gings jo, awwer wänn soan Rehbeen drbie woar, doas woaren oanse Mietsliere von Kassel, dänn goabs vählemo Deahder. Dänn homme jewädde, währ wohl met Steenen d'e merschen Isseladoren oan d'n Telegrafemas-ten, die oan d'r Boahne stingen, gabuddschmess. Mä hadden oans kümme remmjedreht on zwämoh jeschmessen, do hadde oanse Berda schonn n'e Deggwoarzel von Oswalds rüssjerobbet. Mäh sill awwer ö nitt glöwen, woas sone Kuh värne laange Zönge hodd. Ech honn se glich werre ins ahle Loch ninnjesasst, awwer d'n an-tern Doach lisse doch d'e Fittche hängen. Do sproach dänn d'r Oswalds Mann vär minn Voader: Där Jönge muss awwer besser off die Kuh offbassen, säh robbet oans joa d'e gaanzen Deggwo-arzeln rüss.

`N Drama woar ö immer wänn mäh Gadüffeln üssaggerden oder so Ärweeren machden on spannden dobie met Knothen zesam-men on ech mudde d'e Kiewe leeren. Ne halwe Foarche gings jewehnlech gudd on dänn fing oanse Berda oan on wull die angere Kuh ronnen. Ech kinnde jemachen woas ech wull, säh spröngen üss d'r Foarche rüss on d'r Blugg machde henger änn drenne. Dänn brallde d'r Knothen Hans: Jönge, kannde dänn noch nedde-moh d'e Kiewe jeleeren? Du bäst jo noch demmer wie minne Ahle. Ech woar immer heilfroh, wänn im Spehthärwest drüssen nischtmi ze machen woar.

On dänn fings Krizz met d'r Häggegans oan. Jeden Oawet hisses: „Nu sich de Gans!“ On jeden Doach stoachde doas Luder wo an-gersched. Enn Owet woarsche bie Hannoarens, d'n angeren Oawet bie Scholzen on d'n drädden Doach allwerdse do owen bie Ahle-Mellersch remm on dobie hadden Kärwels bie oans off d'r Äcke soan feinen, großen, wissen Gäanser, awwer där woar ähr einfach nitt gudd jenung. Woas sall ech üch jetzt noch lange offhaalen, bahle goabbs werre kleene Willerchen on d'e Jeschichte metn Brännesseln fing werre von vorne oan.

Das Futterholen auf dem Bahnwegswege

In där Zitt, wome so Schuljöngen woaren, mudde nämlich jeden Doag Fudder vär d'e Kuh, d'e Zähje on d'e Kannickel jehollt wä-hren. Nu woar doas domols so: D'e Wessen on woas sonst noch so

enjermaßen ging, wurde däre jemacht, on d'e Wengewäje on d'e Isenboahns Rehne wurden jemeht on griene jefittert. Mäh mehten do öngen on d'r ahlen Strooße d'e Käspershähle noff d'e ganzen Isenboahnsrehne, onn dän Schullännern n Wengewäj, oam Äsbenwäje doas laange Isenboahnsweßchen on do öngen bewwer d'm ahlen Boahnhoowe, önger Kerwels Laand d'n Isenboahnswäg. Zweschendärch gings metm Haandwöhn offn Doornhob, dän mehtm'e nämlich ö noch.

Doas woar jo eenfach so. De jerengen Liere hadden alle son boar Brocken: Wämme d'n neien Wäg noffkoam, off d'r linken Siere woar Meusersch Groawen, dän Lickgoarden-Groawen mehte d'r Bubb, on owennoff Markes. Där lahnge Groawen, d'e Lehmenkütte noff woar Heiwichs Groawen, on alle Äcken woaren wie jeläcket. Bie oans gings jo noch: mäh hadden n Wöhn metner Scheere vär eene Kuh. Do spannde ech dänn oanse Ginsterrärer Berda so emme viere – halb fömfe ninn on machde mech donönger off d'n Isenboahnswäg. De Sense on d'n Rächen off d'n Wöhn on ob gings. Wänn ech emme Hannorns Äcke remm woar, schlogg ech metm Leereeseel oanse Berda zwäh mo offs Krizze on dänn machde sä wien Güll trab-trab bis in der Kesperhähle on Hellwegs Schmaalzbährenböam.

Bis min Voader emme halb-sewwene metm Zuche koam, mudde ech erschd d'e Kuh hieren on do fill mäh inn, dass ech d'n Wätzessteen drheeme vergässen hadde. Do hon ech d'e Kuh metm Leereeseel oans Wöhnsroad jeböngen, dass se fressen kundde on bänn äwwer d'e Boahne henn jemachd, bie Boanhobs, dass se män Wätzesteen borjeden. Do spählte ech dänn erscht mo 'n beschen metm Hanser alszu metem Haandwängchen d'n Rehn nönger, eener vorne ninnjesast, d'e Gischel zweschen d'e Beene on eener hengendroff. Es duhrde nitt lange, do goagete d'r ahle Wäwer

schonn: „Nur dummes Zeug machen, als wenn wir keine Arbeit hätten und du, mach dich los und pass auf deine Kuh auf!“ D'r ahle Wäwer schwatzde nämlich hoch-

deutsch. Dänn honn ech d'e Kuh jehutt, bis d'r Zuch koam on mäh machden oanse Fudder.

Heemzus honn ech jefoahren on minn Voader sass hengen droffe. D'e Kuh wußde d'n Wäg alleene on ech kinnde also vār mech henndreemen. Oanse Berda kinnde d'e Fliejen nitt so gudd jeliereen on wo doroffzuus son Busch oam Wäje sting, do machte drönger dārch, dasse sech d'r Fliejen wehrte. Wänn mäh donoff bie d'e Bude koamen, wo hawille s Osterfeuer äss - doas es do, woas ewwer d'e Boahne henn ging, dänn wull säh immer bie Wissbängersch dän Rehn noff, dārch d'e Quätschenhäcke dārch. Ech hills'e immer so'n besschen oan, dass d'r Wöhn offm Wäje blebb. On dän Owet muss ich wohl jeschloofen hoan, „Hahr!, mach doch Hahrewegg!“, goagede minn Voader off emo, awwer do woar schonn alles zuspeere. Säh machde als widder Hottenimm d'n Rehn noff on schlobb, stārzde oanse Kareele emme on mäh sassen met oansem Fudder offm Wäje. Oh, liewe Zitt, do woar vellicht woas loose: D's Jeschärre alle derchenanger, eene Rönge obb on een Scheerenböam objebrochen. D'e Kuh wurde losejemachd on do goabs erschdemo Zerkus do öngen off'm Wäje: als röndsremm.

Naja, doas hilf awwer oam Änge ö nischt mie: mäh honn oansen Wöhn werre off d'e Rädder jestahld, D's Fudder offjeloahren, d'e Berda werre droanejemacht on honn oans heemjeärwed. Awwer doas kinnde mäh jeglöwen: So lange wie mäh s'e hadden, sä äss mäh kenn zwättes moh dän Rehn noffjemachd.

Am Berge auf der Schweinejagd

Herre well ech üch mo woas verzählen üss dār Zitt nochd'm Krieje. De Flüchtlinge on d'e Kasseläner woaren hie, on d'e Liere hadden alle nischt rächtes ze ässen. Awwer wieme so sprecht: „Not macht erfinderisch“, de Jöngen suchten sech alle n Blätzchen hie bie d'n Buuren. Do gobbs Ärwet vār säh, awwer ö woas ze ässen on jeden Doag noch d'r Schule machten säh sech von d'r Heeme onne. Bie oans wohnten Rehbeins. Die hadden ö dreie. D'r Horst woar bie Scholzen, d'r Paule bie Schöbs on d'r kleene Henner groff bie Ackermanns remm. D'e Männer woaren domols noch vāle in Jefangenschaft on de Obbas on d'e Fröen machten d'rheeme d'n Kram.

Ech ging ö dänn on wänne mo donewwer bie Meusersch. Dänn sass d'r Schöbs Vetter in d'r Keche oam Desche, on klobbete metm Schmeddehoamer d'e Dawagsstängel kleene, on d'r Paule on ech honn doas kleene Jemähre in d'r ganzen Keche zesammenjeläsen. Doas woar nämlech domols nitt so wie häwülle; gehst in d'n Loaren on keefst däh'n Päckchen Dawag; nä, äs goab jo nischt on in jedem Wärzgoarden stingen n'e gaanze Bortion Dawacksplanzen. Die woaren soan Meder hoch on hadden gaanz große Blädder. Die sinn dänn offem Boarne därre jemacht worren, on d'r Schöbs Vetter röhde dänn d'e Blädder d'n Sönndoag wie n'e Zigarre, on d'e Stengel on d'e Rebben Wochendoags in d'r Piffe. Doas knädderte mänchemo, als wänn d'e ganze Piffe üsse-nangerflijen wull.

Zu där domolijen Zitt goabs ne föchterliche Bloache, on doas woaren d'e willen Schwinne. D'e Färschder on d'e Jachdpächder hadden keene Jewähre mie, on duften ö nitt schießen. Dänn on wänne machden d'e Ammies mo n'e Triebjachd, awwer die honn ö nitt väle woas jedroffen. Do mudden sech d'e Liere dänn sälwer hälfen, dass n boar Gadüffeln grächten. Sä spannten 'n Löfdroht offds Laand on stahlden ne Hönnehedde d'rbie, on jeden Owet woarde d'r Hönnd nüßbroacht on oanjeböngen. N Hönnd hadde domols sowieso jeder, schonn wäjen Innbrächern, die in d'r Noachd doremm machden. Mänche Hönne groffen jo glich in d'e Hedde, on doaten vär lauter Angest de gaanze Noachd känn Mocks. Oanse Mollie bälde awwer d'e halwe Noachd oan Bäckersch Malsbärje oder off Pannkuchen Rodh. Schöbs ährer räss sech vär Angesd immer lose, on koam heem jesüst, on loag dänn vär d'r Hingerdähre. Mänchemo sassde sech d'r ahle Mann metm Hönd in d'e Gadüffeln, on woardede, bis d's wille Väh rüsskoam. Dänn hadde häh d'n Hönnd lose jemacht, on där jöhte hengerdrenne. Noch ner Zitt koam häh werre, on säh machten sech onne heem. Merschd woar vär die Noachd dänn Ruh.

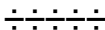

Mänchemo frug häh oans: "wutte dänn derr Nowet mo merre oan d'n Bäärg?" Mäh nadierlech Feuer on Flamme. In d'r Dämmerönge machden mäh oans dänn onne, jeder ne ahle Decke bie sech, weils Noachds schonn egelech kahl

woar. Domols woarde Schöbs Bäarg noch alle zerrächde jemachd. Ganz owen vārem Wahle Gārschte, die woar ogger so haandhoch. Dānn koam Korn on öngen Gadüffel. On do öngen machden mäh oans dānn soan Nāst zerrächde, on woardeden dass d'e willen Schwinne koamen.

Solange wies noch n beschen dämmerech woar, woaren mäh jo noch mächtech owendroffe. Awwer wānns dānn Stāchenoachd woar, on hie on do ruschtes in d'r Hāgge, do wurden mäh doch schon rācht stelle. On dānn fing d'r Vetter oan liese ze verzählen: vom Erschden Weltkrieg bie Verdöng, wānn in d'r Noachd d'e Franzosen koamen, mäh sochse nitt, mäh hoards nur so ruschen, wie hāwülle, on d'r Vetter plesperte ogger noch so, dassen d'e Schwinne nitt heren sullen. On dānn knaggeden owen im Wahle d'e Ästerchen will erjend woas doremm machde, dānn liffs mäh vār lauder Angest isekahl't d'n Boggel nönger, on d'r Paule hoad ö keen Wort mie jesāht. Koarz droff hoamme dānn d'e Schwinne grunzen heren, die stossen so koarz oan wānnse woas sichen. Awwer sā woaren noch widd wegg, mäh kunddense noch nitt jesāhen

Noch ner Zitt hoamme oanjefangen: „Obba, machen lose, säh sinn schonn do!“, weil mäh doachden, hāh hād's goarnet jehoort, awwer hāh sproach: „Ganz ruich sinn, dasse widder hierönger kommen!“ Noch ner kleenen Ewecked machde hāh dānn doch d'n Hönd lose on dār süste hengerdrenne. Do gings oans werre bās-ser. Heemzus gingen mäh awwer nitt d's Fusspādchen nönger, dārch d'e Bische dārch haddme doch Dāmbe, mäh machden üsen emme Wānzels Laand remm. D'n angeren Morjen, in d'r Schule verzahlten mäh dānn dān angeren, woas mäh vār Kārlen jewāhn woaren, on d'e willen Schwinne woaren so dichde bie oans, dass mäh s'e metm Knebbel offds Krizze jeschloan kunden, mäh hoan säh nur nitt jetroffen..

Das Zeitungstragen

Nu äss schon werre mo 'n Johr remm, seit mäh d's letzte mo hie jesāssen honn. Ess es awwer ö werklech so, wie frieher d'e ahlen Liere schon sāten: wemme āller wird, dānn flijjen d'e Johre

nur so dohenn. Wemme dänn mänchemo so vār sech henn semmeliert, dänn genn ämme schonemo so Denger üss dār Kändheed derch d´n Kobb, die m´e eentlech schonn laange vergässen hadde. Ech wäll üch herre mo von soam Abschnitt von frieher verzählen.

Dos waor so glich nooch d´m Krieje, so in 46, 47. Do mudde jeder sähn, wie häh sech so einjermaßen ewwer Wasser hill, on mäh honn domols d´e Zierönge im Dorfe remmjedröht. Wänn Schulferien woaren, dänn hoan ech s´e jedröht, will minn Voder bi d´r Dräschmaschiene woar. Domols koam zähmlech in jedes Hüs n´e Zierönge, in mänches sogar zwä, weil doch d´e Flüchtlinge ö alle hie woaren. Domols hadde so Stecker oachtzech ze dröhn, weil awwer jede Zierönge ogger zwä Blätter hadde, grächte ech s´e alle öngern Oarmen. Mäh muddense immer do öngen oam ahlen Boanhoowe hollen, will s´e metm Zuche koamen. Wänn awwer mo laange dreeje Wätter woar, dänn gingme ogger donoff bie Neckels Hüs, on dār Kärle schmess dän Paggen üss dām foahrenden Zuche on d´n Boahnreen. Merschdens ging doas gudd, awwer mänchemo blatzte d´s Seel, on d´e Zieröngen loochen alle off d´m Plannum wie Plerrerstroh. On dänn gings oam neien Wäje los oans Dorf noff. Doas verdebbelde oan dār Sache woar immer, doas d´e merschten Liere son schlämme Hönd hadden, on lauter angere Noamen hadden als wiese rechdech hissen.

Bie Oswalds gings los, die hissen Jacob. Kerwels hissen Rode, Kleins Karle hiss ö Jacob on wo hawülle Gärdels sinn, do wohnte d´r Strüwen Lenart, awwer dār hiss Ackermann. On dänn koamen Rembolds. D´e Zierönge homme jo immer önger d´r Hüsdähre dārchjestobbet. D´e Dähren woaren jo noch alle öngen, doas woar im gaanzen Dorfe so, on dār Steen woar so üssjedrähren, dass doas lichte ging. Awwer wänn ech kassieren wull, dänn ging d´s Deader los. Enmoh woarens im Stalle, ging nitt. Ds zwätte moh woar d´r Hönd im Hüssärh, ging werre nitt. On dänn honn ech offjebasst, wänn se d´n Hönd merre offds Laand hadden, dänn bänn ech hengenrem ninnjegänn. De ahle Dande Mina machde n Offstaand, doas ging jetzt nitt will säh nitt do sinn, awwer ech säte, mäh murrens Gäld doch wägscheggen Dänn hodse jesucht: in d´r Keche im Deschkasten on inden Schankkasten on allerwärts, on in d´r Stowwe im Gloasschank, jede Dasse off d´n Kobb jestahlt, bis se die zwämarkvärzech zesammen hadde, doas kostete d´e Zierönge d´n Monat.

Hoarns hissen Josthennersch on hadden ö n schlämme Hönd. Ewwer de Stroose hän, bie d´r Lenge wohnden Dähns. Do woar

d'r Heinrech, där woar n Johr äller wie ech, sinn Voader hiss ö Heinrech on d'r Obba jenauso ö Heinrech. Där woar schon n ganz ahler, kleener Mann, on wänn ech do hän koam, on ech ging zu där Zitt välemono ninn, dänn frug mech där ahle Kärle jedesmoh: „Frehlech, wär äss dänn d'r Schlaueste in d'r Schule?“ On will ech wussde woas häh gärne heren wull, sproach ech jedesmoh: „Üche Heinrech, Obba“. Godd woas hoad sech där ahle Mann jedesmo jefreit, d's Wasser sting ämme immer in d'n Öhjen. Brandaus hissen Bachmanns on Korzocks Brüns. On dänn koamen Ahlemellersch, doas honn hawülle d'e Kollmänner. Do woarsch ö immer schlämm metm Gäld. D's Hännerchen woar immer nitt do, on d'e Dande Sophi sproach vär mech: „Frühling, du machest oans noch bäddeloarme“. On dänn fing'se on ze husten, on wänn's remm woar dänn söng'se: „Näher mein Gott zu dir!“ D'e ahlen Liere sproachen: „Ess werd wohl de Schwindsocht oamm Halse hon!“ Sä äss ö nitt ahld woarren. Merschdens koam dänn d'r Obba Democh on hodd mäh d's Gäld jegäh.

Wänn ech dänn nüss wull, koam ähre Flock, doas woar son brünnes Hönnewibbchen, öngerm Desche rüss on stahld sech näwen d'e Dähre on knorrte. Ech honn Brelle jedonn vär Angest. Awwer d'e Dande Sophie sähte: „Där bisst dech nitt inns Been, nur in d'n Schuch!“ On mäh domols

met oansen Lädschen. Wämme glectlech drüssen woar, muddme werre offbassen, dass en ähre zwä großen Zäjenbäcke nitt off d'e Härner noamen, diede immer offem Howe on off d'r Strooße remmliffen

Oskar Rohde hissen Bartels, on Chrestean Schmoll, Kaisersch. Do hoats d'e Drabbe noff immer so hebsch noach Bohnerwachs jeduffet, wie bie Hällwegs Dande Mina. Dänn koam Kasber Markes. Wänn m'e do d'e Drabbe noff ging, dänn hing drewwen oan där hohen Waand son Babbschild metm Schobben Bier droffe, on drönger sting: „Trink statt drei Glas lieber vier, von dem guten Schlegelbier!“ Doas stammte von Westfalen. On dänn koamen Schnierersch, hissen ö Jacob, on hatten soan egelechen Luchs. Inn dän drei neien Hissern wohnten Kochs Lurewich, Reimbolds Ongelchen on dänn Schäfersch, rechtech Wellems. D's Dorf nön-

ger liff noch Botten Troll off d'r Strooße remm. On dänn koamen Pankuchen, die hissén Struwe on spannden ne Kuh on nen Güll zesammen oan. Ewwer d'e Strose hän wohnten Wänzels, ö n Jacob on Ossenbuure. Drenne woar merscht soan ahler Onkel, n Abbedeeger, där woar gudd. Hä goab mäh immer zwämarkfoffzech on sproach, es währ guddso.

Dänn koamen Scholzen, werre Jacob, on dänn Rittersch, die hissén Struwe. Simons hissén Wissbängersch will säh doas woaren. On dänn koam in d'r Kirchgasse d'r Brassels Schorsche. Rechtech hissense Schmidt, awwer d'e Liere sproachen nur „d'r Bubb“. vār Schmidts, näwen d'r Kirche, sätme Oarens. On vār Jutzis Besheimeresch. Do öngen Rodens hissén Hannoarns, on Reinbolds Orje hiss Fännels. On dänn koamen Ackermanns, awwer die hissén Schmidt. Heils woaren Kuhläwwersch, on rechtech hissén säh Wagner. Wenn ech nu röndsrem woar, on eene Zierönge fählte goabs jeschembet, on nochmie wänn eene ewwereich woar, dänn hadde nämlech ergendeener keene grächt. De grässte Freere woar, wänn oanse noch ewwereich woar, wills dänn bassde.

Die Ziegenhochzeit

Däh liewen Liere!

Jetzt wäll ech üch mo sone Schorre üss där Zitt värzählen, wo vähle Liere hie em Dorfe noch Zähjen hillen, doas woar so im Krieje on ö in d'r schlächten Zitt donoch. Zähjen lissen sech jo so gaanz gudd hahlen, mäh brüchte nitt so vähle Platz derfähr, oans Futter kunddeme Owets off d'm Haandwängchen jehollen. Es woaren zwoarsch grosse Schnicker önger dän Zähjen, on säh honn mänchemoh mie Groas önger sech in d'n Mäst jedemmelt als wie'se jefressen hon. Des ganze Johr ewwer woar jo Ruh medder Zähje, awwer off eemo, im Herwest, dänn fingse oan ze blarren, d'n ganzen Doag ewwer on d'e Noacht önnoch, dass mähs mänchemo bis in d'e Schloofstowwe horte. Dänn kunntme jemachen, woas m'e wull, es hieff nur eens, de Zähje muss bien Bock!

Hie in Märschusen hoan s'e jo känn Zähjenbock jehah-len, weil sech doas nitt lohnte, on des-halb mudden d'e Liere medden Zähjen alle noch Oar-ellszühnen. Oan somm hebschen Herwestdoag, es woar glöwech d'r letzte Fähriendoag, on ech dochte mäh nischt beeses, koam d'e Gleißnersch-Dante dorewwer. Doas woar jo

nischt schlämmes, will säh sowieso jeden Doag wännechstens eemoh bie oans koam. Wänn säh bis emme Uhrer Zähne nonet do woar, dänn sähte min Modder schonn: Es werd doch nischt met d'r Gleißnerschen sinn? On nu fing säh oan ze Verzählen: Sä had den d'e gaanze Noacht känn Öje zujedoann, so hätte de Zähje jeblarrt, on säh midde herre noch off Oarellzühnen, on will bie änn känn Mensche d'rheeme währ, d'r Onkel Hans on d'r Heinz woaren doch bie Herbolds, kunnse d'e Jöngen mo nongerjebrängen, on säh zeechte dobie off mech on d'n Rehbeens Paule, där bie oans derheeme in d'r Keche sass. Ech währ derliwweste üssjerässen, awwer dass frieher d'e Känne d'n Ahlen des Werrewort hillen, doas goabs ewwerhaubt nitt.

Nu hoanse d'r Zähje n Gaddüffelsack met Bresseellere offd's Kritze jeböngen on ech grächtse oans Seel, on där Paule mudde met ner Gerte hängerdrenne gänn. Ech hoannse d's Dorf nongerjedonsen, emme Hannoarens Äcke remm, on woar froh, dass oans keen Mensche jesähn hadde. D'e ahle Strooße nonger bläb'se oans als stänn, will se so laange Zänn hatte, on die stingen vorne hoch in d'e Loaft, on säh kunnte off dän Steenen eenfach nitt jelööfen. Do öngen oan d'r Nassen Äcke, bie Ackermanns deggem Hoamersackbööm, simme dänn dän ahlen Boahnhoowswäg noffjemacht, där woar hebsch wech, on säh kunnte besser jelööfen. Dänn wullen mäh d'e Boahne nonger noch Oarellszühnen.

Wome oam Boahnhowe verbie machden, koam off eemo d'r ahle Wäwer henger d'm Stalle rüssjesüst on machde oans doch zerächte, d'e Boahne nonger währ sträng värboten, säh willen ö noamo mehn, on mäh verschleefen d's gaanze Fudder. On wänn erjends d'r Boahnemeester met d'r Drässiene kähm, dän währet däh ö noch injestobbet“. Mäh woar schon bahle alles egal, on ech hoan nur heemlech jesäht: „Dänn salle awwer d'e Zähje ö merrenähmen“. Häh hoats awwer doch gehoart on häh spoach:so fräch sinn konnte aunoch warte. Häh hoat ons dänn awwer doch d'e Boahne nonger jeloarren, on mäh woaren erschemoh glecklech in Oarellszühnen.

D'e Hofmannschen, die doas met d'm Bocke machte, wohnte off d'r Stäcke, on zum Glecke woarsche D'rheeme. Sä had dänn ö glich ewwer d'e Strooße hän, oans Zähjenbockshisschen.Mäh mudden d'r Zähje d'n Sack oabbängen, on säh noammse oam Seele, machde sech met Ähr in d'e Bude, on d'e Dähre hänger sech zu. Dä, nu stingen mäh drüssen, on dobie woaren mäh doch so Neifängsch, wie Schuljöngen nu mo sinn. Äb ähr drenne er-

jends de Zähje üssjeressen woar? Ech wehres nitt. D'e Hofmannschen doat Brelle, on es woar n Rumoren, dass d'e Dählen knäterten. Noch ner Zitt, geng d'e Dähre off on säh koam werre rüss. Säh goab mäh d's Seel in d'e Haand on spoach: Spreiedd derheeme, Säh hädds jedohn, wännse awwer in drei Wochen wärre blarrt, dänn mudde noamo wärrekommen. Ech hoan jedochd, doas werschde nitt ärläwen, liwwer grichtse d'e Schnütte zujeböngen. On nu machet üch langsam heem domärre, on jöhd'se nitt so, dasses nitt verliert. Ech hon jedocht, säh männe d'n Sack, on hoan

jesprochen, nä, nä, ech bängen schon rechdech väste. Ech hoanse dänn noch jefrojet, Dande, kostets dänn ö woas? Awwer säh sähte, d's Kochs Liesbeth kemmet zweschen Johren on holts Bockegeld.

Do hoamme oans d's Oarrellzisser Kebbchen noff jemacht, on es woar zum verräckt wären, erschd wull se nitt noch Oarrellzühsen, on nu wullse nitt wärre heem. Säh drehte sech alszu remm, on goag hengenüss, es mudde Ähr wohl jefallen hon. D'r Paule on ech hoanse oans röndsremm onjeggoggen, awwer säh machde genau noch son laanges Jesechde wie vorneweg, d's eenzeje woas angerschd woar, säh stönk wien Hoabch. Heemzus simme dänn awwer doch liwwer d'e Strooße noffjemacht, wäjen däm ahlen Wäwer on d'm Boahnameester, on d'e Ammiesaldoaten in ähren Audos, hoan oans üssjelacht, wänn säh oans em Strooßengroawen jesähn hon. Enn Audo hoad sogoar stelle jehaalen, on soan schwarzer Nejer hodd oans n Päckchen Kaugummie jegäh, do hoamme oans awwer jefreit.

Wome Hellwegs Blosenstücke nonger woaren, simme off d'e ahle Strooße jemacht, wäjen dän boar Äbbeln, die hie on do noch hinken. Doroffzuus hoamme als jesäht, hoffendlech es keener off d'r Strooße, will mäh oans doch met d'r Zähje soan besschen scheinerten. Bie Hannoarens haddeme Glecke will, es woar känn Mänsche off d'm Hoowe. Awwer wies d's Unglecke wäll, wome emme Werkmeesdersch Äcke remm koamen, do sting Fännels Dande Lowiese offem Hoowe, on kährte d'n Mäst zesammen, dän d'e Hinner von d'r Mäste röngerjegratzt hadden. Wuh säh oans soach, do hoat säh sech off d'n Bäslen jestetzt on jeroffen, on dobie lachte

säh öh noch: Nä däh Jöngen, sitt däh dänn off d'r Zähjenhossech jewähñ? Ech woar sowieso schon jeladen, on hon ogger nur soan henjebässen: Hossech jewähñ, vär d'r Dähre jestänn!

Meine Lehre oder die Sache mit dem Zwetschgenkuchen

Herre wäll ech üch mo soan beschen woas üss minner Lehrzitt verzähln. Also wo ech in ochdenvärzech üss d'r Schule koahm, do woarsch met'n Lehrstellen forchboar schlächt. Ech wäll gärne dess währen oder doas, doas gobbs nitt. Ess mudde jenommen währen wosses gobb. Wämme Glecke hadde, dänn grächtm'e n'e Stelle als Muhrer oder Wissbänger oder Schrenger, on dänn hohrts ö schonn off. D'e Meester wullen alle keene Stifte honn. Ech hatte n Platz als Wissbänger grächt, ons Knothen Lisbeth mudde noch schnell von ahlem Werk n wissen Oanzog nehn, es gobb vär d'r Währöng jo nischt ze köhfen.

Nä nu gings los: D'n Fridoag üss d'r Schule entlassen, d'n Sönn-doag Koffermation on d'n Mundoagmorjen noch Melsöngen bien ahlen Stange in d'e Lehre. Ech woar erschd drizähne ahlt on so soach ech ö üss. D'r ahle Stange woar `n schlämmer Mann on ech grächte forchboar vähle jeschembet. Ech kinnde nischt, on ech begräffs ö nitt, sähte häh immer, on mäh hoats keen besschen do jefallen. Sperer honn echs dänn verstänn, daß häh so egelech woar, sinne zwäh Jöngen woaren alle zwäh noch nitt üssem Krieje d'rheme. In minner Lehre nu mudde ech mie Hüsährwed machen, als wie binseln. D'n Sonnowed mudde ech d'e gaanzen Wochenschuh rene machen, on d'n Mundoag die von Sönndoags. D'e Lerrersohlen mudde ech alle met Firnis inschmären, dass jo lange hillen.

Wänn dänn oanse Ahle jewäscht hadde, dänn mudde ech hengerdrenne d'n Kobberkessel botzen, on zwoarsch met Essech on Lehmen, sowoas hadde ech minn Lähwe nonitt jesähñ, doas woar bellech. Dänn mudde ech d'e gaanze Woche ewwer alles inköhfen. Ess ging bie d'n Köhfmännern immer röndsremm, will jeder schonmo d'e Keche hadde wissmachen loarren. Ess fing in d'r Kasselerstrooße bie Dauberds oan, dänn koamen Reinbolds, dänn Ullmersch on Greileins, on dänn gings werre von vorne los. Häwille geds dovonne känn eenzejen mie. D'e Mälch mudd ech ö hollen. Do koamen dänn jeden Doag Mälchschneidersch üss d'r Steen-

gasse metm Haandwängchen d'e Kassler Strooße här metner Schälle, sah vorne oan d'r Gischl, on d's Mäjen mudde schüwwen. On sah hadden drei große Mälchkannen offm Haandwängchen stenn, eene met gurrer Mälch, eene met Moagermälch, on eene met Bottermälch. On alles goabs off Lebensmittelmarken, domerre goabs bahle jeden Doag Deahder. Wänn d'e Marken werklech mo basdden, dänn stimmde d's Gäld nitt, äs woar zum Verzeifeln.

Metm Bäcker woarsch d'sselbe Krizze. Ess mudde immer Reche emme jeköft wähen, on jeden Sonnowet wurden d'e Kuchen emme nien Uhre bien Bäcker zum Backen jedröht, on emme zwelwe werre jehollt. Doas fing bie Reuhfurts oan, dänn koamen Mardorfs on dänn Kasselmans. Die gidde ö alle schon lange nitt mie. Mardorfs hadden ö n'e Ossenbuurerei, on die mudden immer d'ärch d'n Hüßsärn d'ärch, vorneüss off d'e Kassler Strooße. Mänchemoh honn ech jedocht, wänn do moh woas bassiert, wo de gaanzen Kuchen am Hüßsärn off so Brättern stingen.

Nu hadden mäh bie Stangen im Goarden son großen Böam met Eierplümme, on onfangs August mudde ech immer d'n Eierplümme-kuchen zum Backen dröhn. Oan somm hebschen Sonnowetmorjen ben ech nu ö werre do hengen in d'r Amtsgasse, doas es do bimm Luddherhüse ninn, do wohnten mäh nämlech, losmarschieret. Önger däm eenen Oarmen hadde ech son kleenes Bläch Krimmelkuchen, on önger däm angeren ne Sprängforme metm Eierplümme-kuchen. On oan däm Morjen mudde ech bis offn Moahrdplatz bie Kasselmans. On Gleims Äcke wußde ech nitt mie wie ech d'e Kuchen noch haalen sull, on ne Äcke widder, genau varem Rohdhüs, ech wees hawülle noch nitt wies bassierte, do hadde ech off emoh nur noch n Rand von d'r Sprängforme im Oarmen. D'r Kuchen woar rüssgestärzt, hadde sech in d'r Lofft ewwerschloan, on woar metm Jesechte offd's Trettewar jeblätscht.

Ech honn jedocht, d'e Wält ging önger, on honn schnäll minn Krimmelkuchen offd'e Rohdhüstrabbe jestahld, emme noch ze retten woas ze retten woar. Wu ech mech werre hoch mache, stingen schon so zwahnzech, drissech Liere emme mech remm, on wullen mech ö noch veralwern. „Wo es dänn där bie“, frug d'r Hohmanns Karle, on woas emme d'r ahle Asbrand jesähd hadde. Nä do werd awwer d's Stangen Gustchen, dos woar oanse Ahle, d'e Zähne hebsch hochziehn“. Jo sproach eener:“ Päufer on Saalz es jenunk droahne.“ Ech in minner Nod dröngerjepackt, oans

gaanze Jemähre remmjedreht. Do honn ech d'e Quwätschen zesammenjerafft on off d'n Kuchen jeschmessen, d'e Sprängforme werre zesammenjedifdelt, on met minn zwä Kuchen äwwer d'n Moahrdblatt henn, bie Kasselmanns ninn. In d'r Backstowwe honn ech vār d'n ahlen Kasselmann jesähd, häh sill doch mo de Eierplümme n besschen strack lähn, säh wāhren mäh n beschen verretsch. Ech glöwe awwer doch, häh hadde woas jemāret, häh mennte nämlech: „Jöngē, dār Kuchen sitt jo üss, als wānn häh schonmo off d'r Strooße jelāhn hādde“. Naja, häh hoats n beschen zerächte jemacht on jebacket, on ech honn de Kuchen d'n Meddoag jehollt, on säh honnen d'n Sönndoag gässen, on keener hoat woas jemerget. Awwer ech honn oan dām Sönndoag d'r Heeme vār lauter Offrejōngē keen Steckchen Kuchen onjerieht.

Die Hasenjagd

Zu dār Zitt, domols noach d'm Krieje, wo ech so foffzāhn Johre aht woar, on in Melsōngen biem ahlen Stange in d'e Lehre ging, woar von Orlōb wie hawülle noch keene Rede. Von Friehjohr bis in d'n Herwest solange wie offen Wetter woar, woarde jēhrwedd. On zweschen Johren, on em Jānewoahr, wānn d'e Binsel injefrohren woaren, dānn kunnte mo d'r Heeme jebläwwen wāhrn. Dānn homme jeden Morjen do owen üss fōnfe, dos wohren zu dār Zitt so schwāchere Stangen, n Helling off d'r Scholler hemjedonsen, on d'n Nommedoag wurdse jesoachet on kleene jemachd.

On so eenem Meddoag woar ech ö hengen bie oans off d'm Hooze ze gange, do koam d'r Meuser oan d'n Zünn jedrären on sprach äb ech nitt mo met ämme in d'n Wahld will, häh hādde n Rocksack voll Kastannien on Echeln vārds wille Vāh, on häh hodds wāre so met d'r Loft zedunn, oans wār ämme ö so schwer. D'r Wellem woar domols Jachdoffsāher bie Brauns, on häh woar mie im Wahle als wie in d'r Schmedde oanzedrāffen. D'e Liere sproachen jo, häh wāhr n gurrer Schmed jewāhn, awwer dārch d's Wildschoahren obschätzen hadde häh sechs met'n merschen Buuren verdorben on säh lissen nitt mie so vālewoas bie emme machen.

Noch d'm Moijenbrod machden mäh oans nu d'n neien Wäg noff. Ech hadde n deggen Rocksack voll Kastanien on Echeln off d'm Bockel on d'r Onkel Wellem zwä Jewähre. Dos eene woar sinne große Jachdflinde met zwä oder drei Rohren, on doas annere woar soan klenneres Jewähr, häh sproach Schonzeitflinte d'rvär. Wome bie Neckels Hüs ewwer d'e Boahne hän woaren, gob häh mäh doas kleene Jewähr ö noch zum dröhn, ech sull jo ö dermerre schießen. Där laange Gaanswäg bis Brauns Hütte noff zog sech forchboar. Domols sproachen d'e Liere noch alle Knetsch-Bude dävär on ewwer där Dähre hing n Schild: „Aurora am Hang“. Nitt witt dovonne, in dän Dannen sting n'e Fitterröng, on mäh machden d'n Rocksack lärrech. Nu schloß d'r Meuser d'e Hette off, on mäh machden d'e Fenster on d'e Schaler off, dass Loft ninn koam. On dänn koam d's schönste von där gaanzen Sache: d'r Onkel Wellem holde d'e Korbflasche met Brauns ärem selbergemachdem Schnaps herbie on zwä Bierglässer met'm Hengel, do sting droffe „Homburger 3 Löwen Bräu“. Nu schott häh d'e Gläser so dreiviertel voll on sproch „Prost“. Doas Zeich brahnde im Halse wied's Hel-lenfier, awwer d'r Onkel Wellem hadde d's Gloas, hosde nitt je-sähn, lärrech. Häh schodd sechs nommo haalb voll on sproach: „Willste denn au noch'n bisschen was haben?“ Awwer mäh schochdes deggeweg. D'r Mäuser söng immer so biem schwatzen häh stammde nämlech üss däm Waldeckschen.

Dänn homme alles werre zu jemacht, on honn oans off soam schmoalen Herschpoad bewwer d'r Kahle Winkel noff off d's Lehn jeärwed. Do stingen hengen on d'r Grenze noff zwä Hochsetze. Ech hadde alle zwä Gewehre jedröht will d'r Onkel Wellem immer soan schlemmen Korch hadde, on häh sproach ech sill mech met däm kleenen hie off dän Setz machen, „On wennen Fuchs oder soan kleener Läufer kemmed, dänn plotzeste droff“. Häh machte sech oben off dän Hochsetz, on ech sass hieöngen, on honn jebädd, dass jo känn Fochs oder sowoas käme, on ech erjends schießen midde. De merschde Angst hadde ech noch, dass von Brauns währ käme, on ech ö noch injestobbed wärre.

Wie ech so simmelierd hon, dods do owen n Donner on dänn ko-am d'r Onkel Wellem dorönger on hadde woas in d'r Haand. Ech wussde erschd goarnet, woas dos woar, on dochde, häh wird doch

nitt n ljel jeschossen honn. On do sproach häh: Häh hädde üss Ver-sähn, awwer doas woar där väle Schnaps, metner Küle off'n Hoase jedonnert, on dobie woar d's gaanze Värrier-dehl wegjeflochen. Nur en Värrierbeen bambelde noch oam Fäll. On häh sproach noch: Weißte was, den brengsde d'm Voltin. Nu woar dos domols so: do owen bie Neckels Hüs, on do öngen biem Osterfier, wo de Wäje ewwer de Boahne gingen, woaren Schrangene. Die wurden vör jedem Zug, därd'e koam, rönger on werre hoch jedreht. D'n Sönndoag woarens'e gaanz zu. On wänn Brauns mo medder Päärescheese oder metm Auto off d'e Hette wullen, dänn mudde där Voltin, där im Boahnhoob wohnde, d'e Ballieren extra offmachen. On dovör grächte häh dänn on wänne mo n Hoase oder n'e Brogge Herschläwwer.

Mäh schwaande glich nischt gures, wo ech dän dreiviertel Hoase sach, on wull doas Denge noch retten. Meusersch Onkel, sprach ech ganz feine, erres dänn nitt bäscher, wenn mäh emme mon gaanzene Hoase brengen därene, awwer häh wönk ob, on menne, die Därlänger fressen sowieso nischt jescheides. Wie ech nu met mim Hoase on dän Boahnhoob koam, peff groare där dreiviertelviere im Schebbach. D'e Liere off d'n Fälle naanden dän Zug alle d's schwarze Moardchen on wänn där koam woar Kaffetränkezitt. D'r Foltin drehte in simm Büro groare d'e Schrangene zu. Do bänn ech ninnjegänn on hon minn Ferschjen onjefangen: „Herr Voltin, der Herr Meuser scheckt mech met däm Hase.“ Väle wider ben ech goar nitt kommen do goagede häh mech schonn oahn: Woas, doas silln Hoase sinn, säh wahren doch keene Hönne, dasse sowoas essen därene. D'r Meuser sill sech woas schämen, on häh deds Brauns spreien, on ech sill ämme nitt d'n gaanzene Fussborn versauen, will där Hoase noch soan besschen dräppelde, on ech sill mech nur met däm Kadaver weggmachen. Ech hon jedoacht, häh käm in angere Wärke, on hon mech schnell d'n neien Wäg nonger jemacht. Wie ech d'm Schöbs Wellem in där Keche doas Denge verzahlt hon, do hot häh jeglugsd vör lachen on jesät: dänn kenne d'e Rajja jefressen, awwer dän drei Därlängern häds doch noch n'e Mohlzitt jegäh.

Die Schlachtekirmes

Däh liewen Liere!

Wännme im Lähwen äller werd, on noachts im Bette lechd, on nitt rechdech geschlofen kann, weil ämme alle Knochen wieh dunn, dänn gänn ämme mänchemo so allerlä Jedanken därch n Kobb, wies so vār sächzech – sewwezech Johren, wohme son Känd woar, in Märschüsen so zugging.

Wänn d'e ahlen Liere hawülle noamo jegucken kinnten , dänn ded'nse doas, woas sech seidäm Krieje alles verännert hodd, nitt glöwen on spreien „ Die sin alle veräckt woarren“ . Doas geht off d'n Fällern los met dän grossen Maschienen on d'r Mehdräscherei. Wo in d'n Ställen friecher n poar Pähre on n Osse stingen, stänn hawülle zwäh – drei degge Bulldoggen, on vähle Buuren von friecher machen goar kehne Landwirtschaft mie, on d'e Näsder sinn alle remmjedreht woarren.

Woas sech nu gaanz jewaltech jeännert hoat, doas äs d'e Hüs-schloachtereie wies friecher in jedem Hüse Moore woar. Vähr d'm Krieje, do hattme in Märschüsen so unfefähr sächzech Hisser, on alle so met zwäh -, drei Generationen drenne. Mietsliere goabs damals ewwer-haubt noch nitt, on in jedem Hüse, ob kleene orrer groß, waren Schwinne jehahlen. Vähr jerem Hüse woar ne Mäste on nen Soddenloch, on wänn moh keene Zitt woar zum Soddefahren, dänn liffse eenfach derch soan Reerchen därch, off d'e Strooße, on d'e Kaanel nonger. Im Wänder liff dänn noch d'e rohre Brie vom Schloachten ewwer d'n Hoob on d'e Strooße nonger, on alles woarne Isretsche, on do droffe hoamme dänn Schlärren jefahren on jeschoart.

Wänn ech mech rächt besinne, hon mäh ewwer die Johre fönf Mätzjer jehadd, der erschde woar d's Rämmbolds Voaderchen, on d'r letzte Kochs Lurewig. Vär d'm Lurewig hoat oans min Schwächevoader d'r Wellem Burchmann öh noch n boar Johre jeschloachtet. Des Voaderchen woar ogger soan kleenes Männchen, on woar d'm Wilfried sinn Großvoader. Häh hadde biem Woarschtmachen immer son kleenes Ziggärrchen im Mülle, on biem Jehacktesdärchenangermachen do zätterte ämme allzu d'e Äsche ins Jehacktes, awwer doas hoad d'r Härnewoarscht nischt jeschodd, sah hodd sich gudd jehahlen.

Noch dem Voaderchen koam d'r Knohden Willi bie oans zum Schloachten on wu där im Krieje woar, d'r Schmäd Wellem Kno-

che. Doas woar d'm Ärnst sin Voader, on biem Schloachten n ganz ruicher Mann. Minn Patte von Elwerschdorf koam Mojensfriehs d'e Wessen röngerjedemmelt, on hilf oans biem Schloachten. Där woar ö ne Seele von Jemiehre, on ech woar immer froh, wänn häh do woar, weil minn Voader immert so offjeräjed woar.

Solange wie Mojens friehs d's Schwinn drüssen noch goagete bläb ech noch in d'r Schloofstowwe on stobbede d'n Kobb önger de Bettdecke bis drüssen alles stelle woar. Ganz frieher, wo bie oans hengen oam Hüse noch d'r Holzborn on d'e ahle Rombelkammer stingen, do woar jo öh soan kleener ahler Schwinnestall d'rbie. Awwer där woar derlässde so marore, dass mähn obrissen muden, on de Schwinne koamen nu vornenüs in d'n Kieweschall. Jeschloachtet homme awwer witterhenn hengen off d'm Hoowe haubdsächlich wäjen d'n Lieren, es woar doch domols „die“ schlächte Zitt, on es sull nitt jeder sähn, woas mäh so inschloachte. Dänn homme d's Schwinn bie Kuhläwwersch d'n Hoob noff jejöht, on owen haddense son Eckchen Roasen, on dän wielten die Biesder immer halb remm. Doas jefill awwer Heils Dande Lissbedd nu goarnet, on doas mudde angerscht wähen.

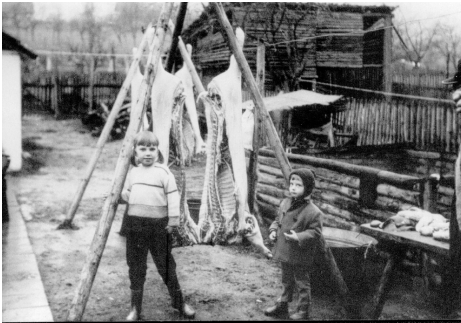
Dänn koam d'r Ongel Oskar, von Bardel-Liese d'r Mann bie oans zum Schloachten. Där hadde nu ne dolle Idee: Fritz weiste was, sproach häh vār minn Voader, wir machen die Schweine die Kellertreppe rauf, hintenraus auf den Hof. Dr Ongel Oskar schwadsde Hochdeutsch, häh woar nämlich n Scholmeesderschjönge vom ahlen Lehrer Rode hie in Märschüsen. Doas woar verlicht n Jewärje off d'r ängen Källerdrabbe. Vorne önger d'n Värreerbeen dārch n koarzen Wārschtestäckel, hewwen und drewwen eener oanjepacket, on d'r Ongel Oskar hadds oam Schwanze, doas woar verlicht n Jebralle.

On dänn koam Dähns Mann zum Beschauen. Hä hadde soan feines, glänzendes Holzkäfferchen, onnen rohren Schnorrboart, on d'e bessere Wāghose zum Ewwerfeldgenn oane. In dām Käfferchen woar sinn Jeschärre vārds Fleesch ze öngersichen. On dänn goabs Meddoags von dām woarmen, freschen Fleesche Freggedällen on Gaddüffelsaloat on ne suhre Gorge d'rbie, on dāh kundd mähs jeglöwen, so hebsche Freggedällen wie domols hods minn Lāwedoache nitt mie jegāhn.

Wämme im Wānder dārchts Dorf ging, dänn soachme genau wo jeschloachdet woarde. Nitt bloss dass d'r halwe Hoob voll roorer Brie woar, näh, in d'r gurren Stowwe in dār merschdendeels je-

schloachtet wurde, hink owen oam Fensderknäwel de offjebloose-
ne Schwinne-bloose. Eemo hoan ech minne Omma mo jefrojet
woremm de Bloose so heest, do hoatse jesäht, die heesd Bloose
willse offjebloosen äss, on Nummedoags kemmet Läwwerwo-
arschd ninn. Soa, nu wussde echs.

Dänn hoamme d's Fleesch därchjedrehd. Doas woar ne schwere
Ärweet met d'r Haand ohne Modor, on dänn homme de Woarschd
jemacht. Haubdsache vähle Roore, dänn Läwwer- on Blutwo-
arschd, Weckewärg on Riewewoarschd. Wänn bie d'r Rooren ne
Därme bladzde, goabs n Schlämberchen. Do-vonne haddme im-
mer so stecker 15-16 vär de Nochberschaft on d'e Verwandschaft
neerech. Bie dän Kännen, die groare do-remm liffen, hoat d'r On-
kel Oskar die saalzehen on wätschelechen Därmen därchs Müll
jezohn, on von emm Ohre bis oans angere oanjemässen. Doas
woar zwoarsch eeglech, awwer äs mudde sinn, wull mäh n
Schlämberchen honn.

Emme Viere rem mudde
ech dänn de Fleeschbrie
wegdröhn. Off d'r Noch-
berschaft koam in d'e
Fleeschbrie noch ne
Schiewe fädde Backen-
stecke, on nen besschen
Jehackkdes d'r bie, on vär
jedes Känd n Schläm-
berchen, Schöbs Elli
eens, Heils dreie, on

Gleißnersch zwä, nochher ogger noch eens, d'r Heinz woar schon
so gross. Rehbeehns grächtener ö dreie. On dänn, wänns schon n
besschen dönkel woar, dänn koamen Poarsch on Schol-
meestersch oan d'e Reche. Die koamen d'r lāsste droahne, wäjen
d'n Lieren.

Poarsch grächten n'e Brotworscht on ö noch Bräckchen Moacher-
res bieds Backenstecke in d'e Brie, onnen besschen Jehacktes, on
bie Scholmeestersch woarsch desselwe, on värts Gisela goabs
noch n Schlämberchen owen droff.

Nu brüchete awwer nitt ze denken, dass doas alles rene Nächsten-
lieuwe woar, näh näh, d'e Liere dochden ö in d'r Haubdsache on
sech on ähre Känne, die in d'r Schule d'e Zeuchnisse bahle gräch-
ten, on in d'r Kerche d'e Prieföngge machen mudden. Mäh gingen jo

domols zwäh Johre in d'e Konfer, on dänn muddme üssewenech lernen of Deiwel komm rüss. On wie doas nu moh so äss, d'r Eene lärnts lichter als wie d'r Angere, on de Liere wullen gärne, dass d'r Poarr Sauer ähre Känne noch dāme frochete, woasse ö kunnten, dass do nitt so väle hānngen blāwwen.

Nu woar awwer lange noch kānn Fiehrowet bim Schloachten, d'e Mullen on d'e Maschienen mudden offjwäscht wāhren, on d'e Kāsselwārschte jekocht. Min Voader machte dänn als met som grossen Schümmlāffel im Kāssel remm on bassde off, dass nitt so vāhle Wārschde bladzden.

Do koam dänn meersch sone Fröh üss d'm Ewwerdorfe, die mäh gudd kaanden, on holde sech son Mälchkānnchen voll Fleeschbrie on in som kleenen Emalljeemerchen d's Schwinneblut woas von dār Blut- on Riewewoarschd ewwerech jeblāwwen woar. Sāh hadde d's Foahroad on d'r Strooße önger oanser Muhre stānn. Nu woarsche üss dār hāllen Wāschkeche jekommen, on demmelde nu dān dōnklen Hoob nōnger, domols hadden d'e Liere noch keene Lamben on d'r Hüssdāhre hānken. Sāh dochde, sāh wāhr schonn off d'r Strooße, on in dāme schmess s'e doch ewwer d's lāsste Äckchen von d'r Muhre hān in d'e Kaanel. Zum Glecke kunddse wāre offjestichen on koam wāre in d'e Wāschkeche. Sāh soach förchterlech üss, d's gaanze Jesechde een Blut, on min Voader hoat Brelle jedonn: Mina Mina, lööf schnell bie Sinnings on ruf d'n Dockder Kaiser oan! Die Fröh hodd awwer objewōnken, on hodd sech oam Wasserhoahne d's Jesechte oabjwäscht, on do hink nur noch n beschen Blut oam Kobbduche ons woar āhr goarnischt bassierd. Sāh hadde d's Emerchen metm Schwinneblut so steere hochjehahlen, dass d's merschde noch drenne woar. Do hoamme dänn hengerdrenne noch hebsch Obbrod gāssen met Jehackteswecken on Quāllfleesch, on ech grāchte noch n halwes Nierchen, weil ech doas fādde nitt wull, on dänn woar d'e Schloachtekermesse jehahlen.

